

Emma Kari vihr

Kirjallinen kysymys turvapaikanhakijoiden pakkopalautuksista Afganistaniin

Eduskunnan puhemiehelle

Ehdoton palautuskielto sitoo Suomea niin kansallisen lainsäädännön kuin kansainvälisten ihmisoikeussopimustenkin nojalla. Palautuskiellon mukaan ketään ei saa käännättää, karkottaa tai pääsyn epäämisen seurauksena palauttaa alueelle, jolla hän voi joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen, vainon tai muun ihmisarvoa loukkaavan kohtelun kohteeksi. Euroopan ihmisoikeustuomioistuim on useissa ratkaisuisaan vahvistanut, että ehdoton palautuskielto edustaa yhtä demokraattisen yhteiskunnan perustavimmista arvoista eikä siitä poikkeaminen ole mahdollista.

Suomen pakkopalautukset Afganistaniin ovat hyvin kyseenalaisia, sillä Afganistanin turvallisuus- ja ihmisoikeustilanne jatkaa kiihtyvällä vauhdilla heikkenemistään. Konflikti on voimistunut ja levinnyt aiempaa laajemmalle alueelle. YK on vaihtanut elokuussa 2017 maan turvaluokituksen konfliktin jälkeisestä aktiivisen konfliktin maaksi. Maahanmuuttoviraston maatietoraportin mukaan Afganistanissa vallitsee yleinen laittomuuden ilmapiiri, jossa ihmisoikeusrikkogat joutuvat harvoin teoistaan vastuuseen. Raportin mukaan kapinallisryhmät harjoittavat laajamittaista väkivaltaa, johon sisältyy hyökkäyksiä siviilejä vastaan sekä julmaa ja mielivaltaista oikeudenkäyttöä. Samankaltaiseen toimintaan todetaan syyllistyvän myös hallituksen joukkojen.

Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset ja naiset, joihin Maahanmuuttoviraston maatietoraportin mukaan kohdistuu vakiintunutta väkivaltaa ja syrjintää. Pelastakaa lapset -järjestön syyskuussa 2017 julkaiseman tutkimuksen mukaan jopa yhdeksään kymmenestä lapsesta kohdistuu väkivaltaa. YK:n mukaan vastaava luku naisista on kaksi kolmesta. Lisäksi maatietoraportin mukaan huomattavaa on ilmaiskujen siviiliuhrien lisääntyminen 52 prosentilla. Iskujen uhreista yli kaksi kolmasosaa on ollut naisia ja lapsia, ja ilmaiskujen odotetaan tänä vuonna kiihtyvän. Lasten katastrofaalista asemaa todentavat myös muun muassa seuraavat maatietoraportissa esitetyt seikat: kolmasosalla väestöstä on suuria vaikeuksia saada terveydenhuoltoa, kaikista alle 5-vuotiaista lapsista 40 prosenttia kärsii ravitsemuksen puutteesta johtuvista kasvuhäiriöistä, imeväisyyskuolleisuus on Afganistanissa maailman korkein, 3,5 miljoonaa lasta ei käy koulua ja 124 000 lasta on jäänyt aseellisten ryhmittymien toiminnan vuoksi rokottamatta.

Afganistanissa tehtyjen tuhoisien ja tihentyneiden iskujen seurauksena Ruotsi on ilmoittanut keskeyttäneensä tällä hetkellä palautukset Afganistaniin. Ruotsin viranomaisten mukaan Afganistanin turvallisuustilanne on nyt sellainen, ettei suurlähetystön henkilökunta pysty olemaan vastaanottamassa palautettavia lentokentällä. Lisäksi suurlähetystö on lähettänyt neljä työntekijäänsä takaisin Ruotsiin turvallisuustilanteen vuoksi.

Kirjallinen kysymys KK 12/2018 vp

Suomen toimet ovat hyvin kyseenalaisia ehdottoman palautuskiellon kannalta. Lisäksi Suomen soveltama sisäinen pako, erityisesti Kabuliin, näyttää ristiriitaiselta Kabuln turvallisuustilanteen valossa, jota ovat havainnollistaneet useat luotettavat lähteet, kuten YK. Afganistanissa loka—tammikuussa 2017—2018 tehdyistä suurimmista iskuista 7 on tapahtunut Kabulissa, ja niiden yhteenlaskettu uhriluku on 249. Lain mukaan sisäinen pako edellyttää, että henkilö voi saada suojelua kotimaansa siinä osassa, mihin hänet palautetaan, minkä lisäksi hänen on voitava palata turvallisesti ja laillisesti toiselle alueelle ja hänen on voitava kohtuudella edellyttää oleskelevan siellä. Ihmettelen, millaisella ohjauksella Maahanmuuttovirasto löytää lain edellytykset täyttäviä sisäisen paon kohteita, kun Afganistanin konflikti on kiihtynyt ja levinnyt Maahanmuuttoviraston omankin raportin mukaan niin laajalle, että 31:ssä Afganistanin 34 maakunnasta on tapahtunut konfliktista johtuvaa sisäistä pakolaisuutta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millaisella ohjauksella hallitus aikoo varmistaa, ettei turvapaikanhakijoiden ehdotonta palautuskieltoa rikota Afganistanin pakkopalautuksissa ja että lain säännöksen sisältö turvallisesta paluusta ja kohtuudella edellytettävästä oleskelusta toteutuu ja

voidaanko lapsen edun katsoa toteutuvan lain edellyttämällä tavalla Afganistanissa ja lasten pakkopalautuksia sinne edelleen jatkaa?

Helsingissä 8.2.2018

Emma Kari vihr